

Chambre des représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1998 - 1999 (*)

14 OCTOBRE 1998

PROJET DE LOI relatif à l'aide juridique

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (1)

PAR
M. DANY VANDENBOSSCHE

- (1) Samenstelling van de commissie :
Voorzitter : de heer Duquesne (A.)

A. — Vaste leden

C.V.P. HH. Vandeurzen,
VanOverberghe,
Verherstraeten, Willems.
P.S. HH. Borin, Giet,
Moureaux.,
V.L.D. HH. Dewael, Van Belle,
Verwilghen.
S.P. HH. Landuyt,
Vandenbossche.
P.R.L.- HH. Barzin, Duquesne.
F.D.F.
P.S.C. N.
V.B. H. Laeremans.
Agalev/H. Lozie
Ecolo

B. — Plaatsvervangers

Mevr Creyf, Mevr. D'Hondt,
HH.Didden, Leterme,
Mevr. Verhoeven.
HH. Biefnot, Dallons, Eerdeken,
Minne.
HH. Chevalier, De Croo, van den
Abeelen, Versnick.
HH. Delathouwer, Vande Lanotte,
Van der Maelen.
Mevr. Herzet, HH. Maingain,
Simonet.
HH. Beaufays, Gehlen.
HH. Annemans, De Man.
H. Decroly, Mevr. Schüttringer.

C. — Niet-stemgerechtigd leden

V.U. H. Bourgeois.

Voir:

- 549 - 95 / 96 :

— N° 17: Projet amendé par le Sénat.

(*) Cinquième session de la 49ème législature

Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1998 - 1999 (*)

14 OKTOBER 1998

WETSONTWERP betreffende de juridische bijstand

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE (1)

UITGEBRACHT DOOR
DE HEER DANY VANDENBOSSCHE

- (1) Composition de la commission :
Président : M. Duquesne (A.)

A. — Titulaires

C.V.P. MM. Vandeurzen,
Van Overberghe,
Verherstraeten, Willems.
P.S. MM. Borin, Giet,
Moureaux.
V.L.D. MM. Dewael, Van Belle,
Verwilghen.
S.P. MM. Landuyt,
Vandenbossche.
P.R.L.- MM. Barzin, Duquesne.
F.D.F.
P.S.C. N.
V.B. M. Laeremans.
Agalev/M. Lozie
Ecolo

B. — Suppléants

Mme Creyf, Mme D'Hondt,
MM.Didden, Leterme,
Mme Verhoeven.
MM. Biefnot,Dallons, Eerdeken,
Minne.
MM. Chevalier, De Croo, van den
Abeelen, Versnick.
MM. Delathouwer, Vande Lanotte,
Van der Maelen.
Mme Herzet, MM. Maingain,
Simonet.
MM. Beaufays, Gehlen.
MM. Annemans, De Man.
M. Decroly, Mme Schüttringer.

C. — Membres sans voix délibérative

V.U. M. Bourgeois.

Zie:

- 549 - 95 / 96 :

— N° 17 : Ontwerp geamendeerd door de Senaat.

(*) Vijfde zitting van de 49ste zittingsperiode

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné ce projet de loi, amendé par le Sénat, au cours de ses réunions des 29 et 30 septembre 1998.

I. EXPOSÉ INTRODUCTIF DU MINISTRE DE LA JUSTICE

Le ministre de la Justice fait observer qu'outre quelques corrections techniques, le Sénat a apporté les modifications suivantes:

- dans l'intitulé, les mots «l'aide juridique de première et de deuxième ligne» ont été remplacés par les mots «l'aide juridique»;

- dans la définition de la notion d'«aide juridique de première ligne» (article 508/1 proposé du Code judiciaire), il a été précisé qu'il doit s'agir d'un «premier» avis afin d'éviter que l'aide juridique de première ligne conduise à une étude approfondie du dossier.

- dans l'article 508/2, § 3, dernier alinéa, proposé, du Code judiciaire, il a été précisé que seules les organisations d'aide juridique agréées par le Roi peuvent être représentées au sein des commissions.

- dans l'article 508/5, § 1er, alinéa 2, proposé, du Code judiciaire, le Sénat a ajouté que la liste des avocats disposés à accorder une aide juridique de première ligne sera établie une fois l'an. Une modification identique a été apportée à l'article 508/7 relatif à l'aide juridique de deuxième ligne;

- l'article 508/10 proposé du Code judiciaire a été complété par une disposition selon laquelle le bureau d'aide juridique met un interprète à disposition lorsque le bénéficiaire ne parle pas la langue de la procédure et qu'aucun avocat parlant sa langue ou une autre langue qu'il parle n'est disponible;

- l'article 508/13 proposé du Code judiciaire est complété par une disposition selon laquelle le bureau doit conserver une copie des pièces ayant justifié l'octroi de l'aide juridique de deuxième ligne. Cette disposition doit permettre un contrôle *a posteriori*;

- l'article 6 du projet de loi a été inséré par la voie d'un amendement du gouvernement. L'article 9 prévoit en effet des conditions de ressources identiques pour l'obtention de l'aide juridique et de l'assistance judiciaire gratuite. La nouvelle disposition tend à

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit door de Senaat geamendeerde wetsontwerp besproken tijdens haar vergaderingen van 29 en 30 september 1998.

I. INLEIDING VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

De minister van Justitie legt uit dat de Senaat, naast enkele technische correcties, volgende wijzigingen heeft aangebracht :

- in het opschrift werden de woorden «juridische eerste- en tweedelijnsbijstand» vervangen door de term «juridische bijstand» ;

- in de definitie van het begrip «juridische eerstelijnsbijstand (voorgestelde artikel 508/1 van het Gerechtelijk Wetboek) werd gepreciseerd dat het advies een «eerste» advies moet zijn om te vermijden dat bij de juridische eestelijnsbijstand een grondige studie van het dossier zou plaatsvinden.

- in het voorgestelde artikel 508/ 2, § 3, laatste lid, van het Gerechtelijk Wetboek werd de verduidelijking aangebracht dat enkel de door de Koning erkende organisaties voor juridische bijstand in de commissies kunnen vertegenwoordigd zijn.

- in het voorgestelde artikel 508/5, § 1, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, werd toegevoegd dat de lijst van advocaten die bereid zijn eerstelijnsbijstand te verlenen jaarlijks zal moeten worden opgesteld. Een identieke wijziging werd aangebracht in artikel 508/7 dat betrekking heeft op de juridische tweedelijnsbijstand ;

- het voorgestelde artikel 508/10 van het Gerechtelijk Wetboek werd aangevuld met de bepaling dat het bureau voor juridische bijstand een tolk ter beschikking stelt indien de begunstigde de taal van de procedure niet spreekt en er geen advocaat gevonden wordt die zijn taal spreekt of een andere taal die hij begrijpt ;

- in het voorgestelde artikel 508/13 van het Gerechtelijk Wetboek wordt de bepaling opgenomen dat het bureau voor juridische bijstand een afschrift van de stukken moet bewaren op basis waarvan de tweedelijnsbijstand werd toegekend. Dit moet a posteriori controle mogelijk maken;

- artikel 6 van het wetsontwerp werd ingevoegd ingevolge een regeringsamendement. Artikel 9 voorziet immers in gelijke voorwaarden op het vlak van inkomen voor zowel de juridische bijstand als voor de kosteloze rechtsbijstand. De nieuwe bepaling

adapter l'article 676 du Code judiciaire de telle sorte qu'il faille également produire les mêmes pièces justificatives;

- en ce qui concerne l'entrée en vigueur de la loi, le Sénat a prévu une date limite, à savoir le 31 décembre 1999.

II. DISCUSSION

M. Landuyt demande si la modification de l'intitulé peut avoir des implications. Le nouvel intitulé suggère que le projet de loi traite de tout ce qui concerne l'aide juridique.

Le ministre de la Justice répond que le projet de loi ne se limite pas à la problématique de l'aide juridique de première et de deuxième ligne. Il s'indiquait d'adapter l'intitulé.

Hormis les articles modifiés, il n'y a en outre pas d'autres dispositions dans le Code judiciaire, qui ont trait à l'aide juridique.

Aucune modification n'est évidemment apportée en ce qui concerne l'aide juridique octroyée par d'autres organisations (notamment par les CPAS, les boutiques des droits de l'enfant).

M. Landuyt fait ensuite observer que le pouvoir conféré au Roi d'agréer les organisations d'aide juridique va trop loin.

Le ministre souligne que la commission du Sénat a estimé qu'en ce qui concerne les arrondissements judiciaires comptant un grand nombre d'organisations d'aide juridique, le ministre de la Justice devait avoir la possibilité de les agréer afin de prévenir toutes difficultés lors de la constitution des commissions d'aide juridique.

M. Landuyt juge cette procédure trop lourde. Il plaide en faveur du rétablissement du texte adopté par la Chambre. Il suffit, selon lui, de faire régler par le Roi les modalités de la composition et du fonctionnement de la commission d'aide juridique.

Cet arrêté royal pourrait préciser que les associations agréées par d'autres autorités (les communautés, les autorités communales, etc.) peuvent également faire partie de la commission.

Le fait de devoir agréer individuellement chaque organisation nuira à la souplesse de fonctionnement des commissions d'aide juridique.

strekt ertoe artikel 676 van het Gerechtelijk Wetboek zo aan te passen dat ook de over te leggen stukken identiek zullen moeten zijn ;

- wat de inwerkingtreding van de wet betreft, werd een limietdatum, namelijk 31 december 1999, ingeschreven.

II. BESPREKING

De heer Landuyt vraagt of de wijziging van het opschrift implicaties kan hebben.

Het nieuwe opschrift suggereert dat alles wat juridische bijstand betreft in het wetsontwerp is opgenomen.

De minister van Justitie antwoordt dat het wetsontwerp iets ruimer is dan de problematiek van de eerste- en tweedelijnsbijstand. De aanpassing van het opschrift is opportuun.

Er zijn bovendien in het Gerechtelijk Wetboek, naast de gewijzigde artikelen, geen andere bepalingen die op de rechtshulp betrekking hebben.

Uiteraard wordt niets afgedaan aan de rechtshulp die door andere organisaties wordt verleend (onder meer door OCMW's, kinderrechtswinkels).

De heer Landuyt doet vervolgens opmerken dat de toekenning van de bevoegdheid aan de Koning om de organisaties voor juridische bijstand te erkennen te ver gaat.

De minister stipt aan dat de Senaatscommissie ervan uitging dat voor de rechterlijke arrondissementen die veel organisaties voor juridische bijstand tellen de minister van Justitie over de mogelijkheid moet beschikken deze te erkennen ten einde moeilijkheden bij de samenstelling van de commissies voor juridische bijstand te voorkomen.

De heer Landuyt vindt deze procedure te zwaar. Hij pleit ervoor om terug te keren naar de tekst die door de Kamer werd goedgekeurd. Zijns inziens volstaat het de Koning de regels van de samenstelling en de werking van de commissie voor juridische bijstand te laten bepalen.

In dat koninklijk besluit zou kunnen gestipuleerd worden dat verenigingen die door andere overheden (de gemeenschappen, gemeentelijke overheden, enz.) erkend zijn eveneens van de commissie deel kunnen uitmaken.

Een afzonderlijke erkenning van alle organisaties zal een soepele werking van de commissies voor juridische bijstand in de weg staan.

Le ministre souligne qu'il a l'intention de fixer, dans l'arrêté royal, les critères auxquels les organisations d'aide juridique devront satisfaire pour pouvoir être représentées au sein des commissions d'aide juridique.

Il appartiendra toutefois aux commissions de déterminer si ces critères sont réunis dans le chef des organisations en question.

On n'envisage pas d'agréer chaque organisation séparément.

MM. Vandeurzen et Landuyt s'en réjouissent.

La mise en oeuvre de cette disposition ne peut en effet donner lieu à des complications administratives.

M. Beaufays pose les questions suivantes:

- conformément à l'article 508/5, § 1er, alinéa 2, proposé, la liste des avocats désireux d'accomplir des prestations au titre de l'aide juridique de première ligne doit être établie chaque année. Cela implique-t-il qu'un avocat qui fait acte de candidature devra attendre la publication de la prochaine liste pour pouvoir accomplir des prestations au titre de l'aide juridique?

- des crédits suffisants seront-ils disponibles pour appliquer dans la pratique l'article 508/10 du Code judiciaire, qui permet de faire appel aux services d'un interprète?

- une modification technique a été apportée à l'article 7 du projet à l'examen par suite de la formulation plus adéquate de la possibilité de recours. Quelle en est la portée précise?

Le ministre répond que l'adaptation annuelle de la liste des avocats vise uniquement à éviter de maintenir dans la liste les noms d'avocats qui ne souhaitent plus accomplir de prestations dans le cadre de l'aide juridique.

Le ministre précise également qu'il faut permettre qu'un avocat ne dispense l'aide juridique que dans le cadre d'une affaire déterminée.

Il précise ensuite qu'il a chargé ses services d'évaluer le montant des crédits qui devront être dégagés pour couvrir les frais afférents à l'intervention éventuelle d'interprètes pour les bénéficiaires qui ne parlent pas la langue de la procédure.

Ces données ne sont pas encore disponibles.

De minister legt uit dat het in zijn bedoeling ligt in het koninklijk besluit de criteria vast te leggen waaraan de organisaties voor juridische bijstand zullen moeten voldoen om in de commissies voor juridische bijstand vertegenwoordigd te kunnen zijn.

Het zal evenwel tot de bevoegdheid van de commissies behoren om uit te maken of die criteria in hoofde van de desbetreffende organisaties vervuld zijn.

Er wordt niet gedacht aan een erkenning van elke organisatie afzonderlijk.

De heren Vandeurzen en Landuyt kunnen hiermee instemmen.

De uitvoering van deze bepaling mag immers niet tot een administratieve rompslomp leiden.

De heer Beaufays stelt volgende vragen :

- overeenkomstig het voorgestelde artikel 508/5, § 1, tweede lid, moet de lijst met de advocaten die in het raam van de juridische eerstelijnsbijstand prestaties wensen te verrichten jaarlijks worden opgesteld. Impliceert dit dat een advocaat die zich kandidaat stelt zal moeten wachten met het verlenen van bijstand tot na de publicatie van de nieuwe lijst ?

- zullen voldoende kredieten beschikbaar zijn om het voorgestelde artikel 508/10 van het Gerechtelijk Wetboek - artikel dat het mogelijk maakt een tolk in te schakelen - te concretiseren ?

- in artikel 7 van het wetsontwerp werd een technische aanpassing aangebracht ingevolge de betere formulering van de beroepsmogelijkheid. Wat is de precieze draagwijdte hiervan ?

De minister antwoordt dat de jaarlijkse aanpassing van de lijst van advocaten er enkel toe strekt te vermijden dat de namen van de advocaten die geen prestaties meer wensen te verrichten toch nog op de lijst blijven figureren.

De minister licht ook toe dat het moet mogelijk zijn dat een advocaat zijn bijstand verleent voor één welbepaalde zaak.

Hij preciseert vervolgens dat zijn diensten opdracht hebben gekregen de kredieten te ramen die zullen moeten worden uitgetrokken voor de mogelijke aanstelling van tolken voor de begunstigde die de taal van de procedure niet spreekt.

Die gegevens zijn nog niet beschikbaar.

Le ministre est toutefois conscient du fait que des difficultés budgétaires ne sont pas à exclure.

La Communauté flamande a proposé entre-temps la création d'un service d'interprètes. Cette piste constitue peut-être une ébauche de solution.

En ce qui concerne la procédure de recours visée à l'article 7, le ministre explique que le projet initial prévoyait une procédure spécifique. La procédure prévue par le texte à l'examen a toutefois été alignée sur les procédures existantes: formation du recours par voie de requête et octroi de la compétence au tribunal du travail.

M. Landuyt demande quand les arrêtés d'exécution devraient être pris et à quel rythme les commissions d'aide juridique seront créées.

Le ministre répond que les commissions d'aide juridique recevront des subventions dès qu'elles auront été créées. Il n'est pas nécessaire qu'une maison de justice soit créée préalablement.

Les moyens nécessaires ont été prévus dans le plan pluriannuel pour la Justice. Cette année, un montant de 43 millions a été inscrit au budget pour l'aide juridique de première ligne.

L'objectif est donc d'aller relativement vite.

En réponse à la question de savoir si les communautés ont été consultées, question posée par *M. Landuyt*, *le ministre* précise qu'elles le seront après l'adoption du projet de loi à l'examen.

*
* *

Les articles 1 à 11 sont ensuite adoptés à l'unanimité.

L'ensemble du projet de loi est adopté par 15 voix contre une.

Le rapporteur,

Le président,

D. VANDENBOSSCHE

A. DUQUESNE

De minister is er zich echter bewust van dat budgettaire moeilijkheden niet uit te sluiten zijn.

Intussen bestaat er een voorstel tot oprichting van een tolkendienst uitgaande van de Vlaamse Gemeenschap. Eventueel kan deze piste een oplossing bieden.

Met betrekking tot de beroepsprocedure waarvan sprake in artikel 7, legt de minister uit dat het oorspronkelijke ontwerp in een specifieke procedure voorzagt. In voorliggende tekst werd die echter afgestemd op de bestaande procedures: indiening van beroep bij verzoekschrift en toekenning van de bevoegdheid aan de arbeidsrechtbank.

De heer Landuyt vraagt tegen welke datum de uitvoeringsbesluiten mogen worden verwacht. En in welk tempo zullen de commissies voor juridische bijstand worden opgericht?

De minister antwoordt dat de commissies voor juridische bijstand, zodra ze opgericht zijn, subsidies zullen ontvangen. Een voorafgaande oprichting van een justitiehuis is niet noodzakelijk.

In het meerjarenplan voor Justitie werden hiervoor de nodige middelen vastgesteld. Voor dit jaar is voor de eerstelijnsbijstand een bedrag van 43 miljoen F in de begroting ingeschreven.

Het is dus de bedoeling vrij snel van start te gaan.

Op de vraag van *de heer Landuyt* of met de Gemeenschappen overleg werd gepleegd, antwoordt *de minister* dat dit zal gebeuren na goedkeuring van het wetsontwerp.

*
* *

De artikelen 1 tot 11 worden vervolgens éénparig aangenomen.

Het gehele wetsontwerp wordt aangenomen met 15 tegen 1 stem.

De Rapporteur,

De Voorzitter,

D. VANDENBOSSCHE

A. DUQUESNE